

Acésta fóia ese cate 3 cóle pe luna si costa 2 fiorini v. a. pentru membrii asociatiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 10 franci cu porto duplu alu postei.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se face numai pe cate 1 anu intregu. Se abonédia la Comitetulu asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu prin dombiu colectoru.

Nr. 18.

Brasiovu 15. Septembre 1878.

Anulu XI.

Sumariu: Consideratiuni ortografice. (Urmare.) — O epistola din Beiusiu, 17 Iuliu a. c. a dlui Teodoru Rosiu, prof. gimn. — Discursulu rev. sale dlui parochu si asesoru cons. Bartolomeiu Baiulescu. — Recensiunea unoru ABCdare romanesci. — Cronica scolastica din Romani'a. — Bibliografia.

Consideratiuni ortografice.

(Urmare).

In fine se vedemu, indemniséza-se ei cumva prin ratiuni estetice?

Ortografi'a e costumulu limbei, — si ori ce omu de buna cuviintia, candu se arata la lume, se presentéza in vestminte catu se póte mai curate si mai potrivite caracterului seu nationalu.

Se luamu acumu o carte romanésca cu ortografia curatu etimologica si se o punemu langa un'a latina, italiana, francesa, spaniola etc. si tóta lumea va dice: ast'a e ortografi'a romana, curata, frumósa, estetica!

Apoi se iea cineva o carte romanésca scrisa cu tóte apertinentiele si impertinentiele fonetice, cu córne si códe cá unu dobitocu, mutilata in formele sale de derivatiune si flexiune, si o puna langa o carte cehica, slovaca séu hrovata cu semnele cele multe fonetice, — si prim'a impressiune va face pe ori si cine se créda, cá limb'a aceea inca e vre-unu dialectu slavicu, séu celu pucinu unu conglomeratu, o cârpi-tura din tóte limbele. Unu costumu cârpi-tu din totu feliulu de petece, si plinu de tóte góngele!

Apoi — rogu-ve! unu cuventu cá „invățați,“ — „inștiințați,“ — „impărtășește“ etc. nu dau icón'a unei nuiete muiate in clein, pe care s'au prinsu de tóte partile o sumatenia de musce? Si cuvintele cele ismenite, cá: credință, preț, foiță, rație, nație, Cluj, Blaj, Raț etc. — óre nu se infacisiéza ca nisce fetiori voinici, inalti, frumosi, carora inse turcii li-au taiatu nasulu si urechile?

Mi-aducu aminte de o femeia din Brasiovu cu numele *Bolond Zsuzsa*, căreia i cadiuse nasulu, dar' se impodobia cá o Medusa cu totu feliulu de pene si pantlici culesse de prin gunóie, si-apoi dicea, cá ea e imperatés'a imperateseloru.

Eca partea estetica a ortografiei fonetice — cu córne si códe!

Dar' fonetisti mai au si unele nedumeriri speciale in contra ortografiei etimologice. Se vedemu, ce valóre mai au si aceste?

Fonetisti asia credu — séu mai bine dicundu

— se facu a crede: cá *regulele stabilite de etimologisti pentru regularea suneteloru, nu sunt stabile si generale*, — pentru-cá se afla multe cuvente, ce nu incapu intre cadrele acestoru regule etc. — De aci apoi ei facu conclusiunea, cá pentru vindecarea acestoru rele trebuie introdusa ortografi'a doftorului *Eisenbart*, care vindeca maselele cu pistolulu — *nach seiner Art!*

Noi esaminandu tóte acele esemple, ce le-au adunatu fonetisti pentru ilustrarea aserteloru loru, amu aflu, cá cea mai mare parte a loru se reduce la cuvente straine, la neologismi nenaturalisati, la forme stricate, si la pronuncieri falsificate; — éra in catu in acele esceptiuni s'aru aflá si cuvente curatu romane, — ele sunt fórte pucine.

Ce se atinge acumu de cuventele straine, — apoi dóra nu voru vrea fonetisti se intocmimu ortografi'a nóstra romana dupa gustulu strainiloru. Ce figura comica aru mai face unu romanu imbracatu cu camésia, cu cióreci albi, incinsu cu sierpariu si incaltiatu cu opinci — care apoi ar' mai lua pe sine si unu fracu negru si unu cilindru inaltu de celu mai nou fasonu?

Totu aceea se póte dice si de neologismi, — cari pana atunci, pana candu nu se acomodéza totoror insusiriloru limbei nóstre nationale, remana cuvente straine, forme stricate, — supuse si la pronuncieri false, — pe cari apoi nici fonetisti nu le potu regulá cu tóta escamoteri'a loru fonetica, — fara de a stricá si ce e alu nostru curatu si bunu. Asiu vrea se vediu eu, cumu scriu fonetisti cu ortografi'a loru: *Gyöngyös, gyönyörűség* etc.

Nu remane asia dara — dupa mintea cea sanetósa — alt'a, decatu a ne intocmi regulele ortografice dupa natur'a limbei nóstre, — si apoi a supune cuventele adoptate la aceste regule de ortografia si pronunciere, — éra cele straine a le lasá in voia jurisdictiunei loru ortografice. D. e. dupa cumu amu facutu si amu pronunciatu din *plecatu = plecatiune*, si nu „plecátiune“ séu „plecáție“ — asia vomu subordiná acestei regule stabile si generale si cuventele *deputatu = deputatiune*, si nu „deputátiune,“ „deputáție,“ cu atátu mai pucinu dupa form'a cea falsa ce exista numai la slavi: *deputacije* etc.

In fine, ce se atinge de acele cuvente, cari fiindu'

curatu romane, séu deja naturalisate, fara de a se supune regulei generale, — apoi de aci nu urméza, cà déca si-a pierdutu o vulpe cód'a, apoi. tóte vulpele se-si taie códele. — Aceste cuvinte voru fi tractate cá esceptiuni, éra nu cá modeluri pentru intocmirea ortografica a limbei.

In tóte limbele casurile cele mai multe, cari se grupéza pe langa unu principiú, dau regul'a generala, éra cele mai pucine — facu esceptiunea.

Natur'a cea musicala a limbei nóstre ni-a dictatu regulele simfonice, dupa cari trebue se se intocmésca si pronunsierea, si prin urmare si ortograf'a cuventeloru romane.

Un'a dintre aceste regule simfonice e: cà accentuarea cuventului cade totu-deaun'a pe silab'a penultima d. e. *sápu* — *sápáre* — *sapatúra* etc. — Esceptiune dela regul'a asta se arata numai atunci, déca ultim'a silaba se contrage in cea penultima, — in casulu acest'a accentulu naturalminte remane pe ultim'a d. e. a *sapá(re)*; apoi déca ultim'a se derivéza intr'unu sufixu de doue silabe scurte, — in care casu accentuarea remane nderetu pe penultim'a, d. e. *sapásemu*, *pépine* etc. *)

Se ilustramu acumu acésta regula eufonica a limbei romane cu formul'a: $\text{—} \text{—} \text{—} \text{—}$, — si vomu aflá intr'ens'a chiai'a de pronunsiere si fara de semnele fonetice — numai din loculu, ce-lu cuprinde respectiv'a vocala. — Asia vocal'a *a* va suná deschisu ca *á* indata ce vine la loculu de accentuare, — la din contra sunetulu ei se inchide cá „ă.“ d. e.

—	—	—	—
		bá . . .	tu
	bă . . .	tú . . .	tu
bă . . .	tă . . .	tú . . .	ră
	bă . . .	tú . . .	(ra)

Asia vediendu, cà din cuventulu *batatura* nici unu *a* nu cade la loculu penultimu accentuatu, lesne vomu scí, cà tustrei *a* dia elu au sunetulu scurtu alu lui „ă.“ — si sciindu odata acésta regula, nu mai e trebuintia, cá cetitoriulu se fia condusu de fiintiele codate si cornute.

Sub asemene iniriurintia cadu multu pucinu si celelalte vocale; de si la aceste variatiunea simfonica e mai pucinu simtíbilá. D. e. vocal'a *o* candu cade de sub accentu, trece bucurosu in sunetulu lui *u* etc. d. e.

—	—	—	—
		po . . .	tu
	pu . . .	tu . . .	tu
	pu . . .	té . . .	re etc.

Combinandu ambele aceste forme eufonice, ne potemu esplicá indata, pentru ce *o* din cuventulu *potu* are trei sunete: *potu*, *póte* si *potere*, etc.

Alta insusíre simfonica a limbei romane con-

ditionéza regul'a, cà literele precedente se influintiéza in pronunsierea loru prin cele urmatóre. Asia d. e. vocalele *e* si *o* se deschidu indata ce urméza in silab'a urmatóreá o vocala deschisa, si indata ce se schimba ast'a intr'una mai inchisa, se inchide si cea precedente. D. e. *incepu*, *incépa*, *totu*, *tóta* etc. — *lucratoru*, *lucratória* etc. — Asia vocalele *a* inainte de *n*, *mb* si *mp* se pronuncia mai cu sama nasalu, (o insusire, ce s'a pastratu si la francesi, de si sub alta forma). D. e. *campu*, *fenu* etc. Asemene *e* trece ori in *é* ori in *i*: *fénu*, *vine*, dupa cumu se influintiéza prin vocal'a subsecinte; éra *o* trece bucurosu in *u*, d. e. *bunu*, *punu* etc.

Consonantele *c* si *g* se immóia indata ce li urméza unu *e* si *i*: facu — *faci*, *fugu* — *fugi*, — si déca dupa *i* mai urméza si unu *e* subtiéza pe *c* si mai tare, d. e. *acie*, *facie*, *ghiacie* etc., éra déca lui *ci* i premerge unu *s* — se ingrósia apropiandu-se de sonulu lui *t*, *crescu* — *cresci* — *crește* etc.

Vocalele *d*, *s*, *t*, inainte de *semi* — *i* trecu in *siueratórie*, *credu* — *credi*, *frumosu* — *frumosi*, *frate* — *frati* etc.; éra cu sufixele *iune* si *iosu* se apropia de tonulu lui *c*: *intieptiune*, *putintiosu* etc.

Aste tóte sunt insusiri ale limbei, cari se reguléza prin norme gramaticale sistematice, éra nu prin impunsetur'a córneloru séu cu lovirea códeloru fonetice.

Regulandu asia dara pronunsierea si ortograf'a romana pe bas'a acestoru principie eufonice, — trebue si cuventele ce le adoptamu se le asimilamu acestoru insusiri; cà altu-cumu voru remané straine, si cá atari n'au dreptulu de-asi arogá comoditatea ariciului in cuibulu celu ospitale alu sobolului.

Se punemu acumu sub cumpen'a si mesur'a formeloru nóstre eufonice ori ce cuventu strainu séu neologu, si déca vremu se i damu dreptulu cetatienescu romanu, va trebui a se supune acelor forme d. e.

—	—	—	—
	mă . . .	sli . . .	nă
gră . . .	mă . . .	ti . . .	cu*)
	frum . . .	sé . . .	tia
		fór . . .	ma etc.

asia: *temperaméntu* cá si *paméntu*, — *recomándu* cá si *chiamándu* etc.

Concedemu si noi, cà tóte aceste insusiri caracteristice ale limbei nóstre au si esceptiunile sale. Dar — repetimu, cà si la noi — cá in tóte limbile — esceptiunile trebue tractate si regulate cá atari — prin statuiuri lexicale si gramaticale.

Asia unde *a* cadíendu sub accentu totusi mai pastréza sunetulu obtusu, precumu e la pluralele feminine in *ári*, *áti*, *árti*, *ái* etc. d. e. *cantári*, *cetári*, *párti*, *cái* etc., asemene si dativulu pronominalu: *cutáru*, *atáru*, — apoi unele anumite forme de con-

*) Vedi mai pe largu in „Die rumänische Amtssprache von I. Puscariu, Hermannstadt. 1860 u. 1864.

*) Vorniculu Iordache Golescu in gramatic'a sa dela a. 1840 serie: „Canóne Grámáticesci“ (cu cirile).

jugatiune, precumu sunt: cautămu, sè cautămu, contă, fă, dà etc. — *i* se aplica accentulu obtusu.

Spre deosebirea lui *a* nasalu de celu nenasalu, precumu *e*: Românū si Românū, pagănu si ciocanu etc., apoi la cuvintele unde perdiendu-se *n* totusi s'a pastratu sonulu nasalu, precumu *e*: atătu, cătu etc., déca tocmai e trebuintia neaparata, luamu refugiulu la circumflexulu nasalu si pacea e gata; — la congresulu din Berlinu pentru aceea nu vomu recurge; — de si ar' fi tare de doritu, cá acestu sunetu, care si pana acumu a pierdutu multu din intensitatea sa*) — se nu se mai marceze, cá asia cu incetulu se se si piérda cu totulu. — Francesii de si au unu asemenē sonu nasalu, ilu pronuncia, dar nu-lu insemnéza.

Latinii, — cá se scape de sunetulu nasalu, — duplicau pe *n*, ceea ce amu poté face si noi, d. e. annu si ânelu, — manna mâna, — canna si câne, — stanna si stâna, — ciocannu si pagănu etc.

Din tóte aceste fonetistii potu luá convingere, cá ortografi'a romana avendu bas'a sa numai pe accentuare, tóte exceptiunile se potu regulá prin semnele de accentuare, cari sunt mai pucine, si facu de prisosu tóte semnele fonetice cele multe, obositórie, si nepotrivite cu natur'a limbelor romanice.

Carturarii nostri cei bestrani — se vede — cá au cuprinsu mai bine ponderositatea accentuarii in limb'a romana, candu la tiparirea cartiloru bisericesci la totu cuvintulu au marcatu accentuarea cu semnu apertu; asia d. e. *Dómne strigăt-amu câtra tine, aúdi-me Dómne!*

Si bine ar' fi fostu déca ne-amu fi tienutu strinsu de acestu modu de scriere cu semnele tonice ale bestraniloru nostri, — atunci amu fi fostu scutiti de a audi prin bisericile nóstre niscari cantari dupa notele fonetice, cá si cari numai la animalele cornute si codate le-ai mai poté audi!

De si insusirile eufonice ale limbei romane — precumu amu aretatu mai susu — ni dau in privinti'a pronunsierei si a scrierei regulele cele mai generale si mai lesne de cuprinsu, — ceea ce in parte — precumu e la *c* si *g* inainte de *e* si *i*, — si fonetistii recunosc: totusi ei — la casuri analoge, precumu e cu deosebire la sonorile derivate ale lui *d, s, t*, mai bucuros recurgu la ajutoriulu celu irrationale alu semneloru codate.

Se vede — cá ei inca nu au petrunsu destulu de afundu in natur'a si analis'a vocalei *i*.

De aceea ne vedemu constrinsi de a li presenta aci in privinti'a ast'a o formula de solutiune si mai apriata.

Vocal'a *i* trebue analisata si deosebita in:

a) *Semi-i* séu *i injumetatitu*, care se caracteriséza cá atare prin loculu celu neaccentuatu la finea cu-

ventului séu inaintea altei vocale. — Acestu *i* totu-deaun'a immóia sonulu lui *d, s, t*, d. e. diece, siepte, tiene, credi, frumosi, — drepti etc. Aci se numera si cuvintele composite, si articulate, precumu sunt: midi-locu, porti-le, frati-loru etc.

b) *i plinu*, care ori stă sub accentu, ori intr'o silaba scurta, — nu immóia pe *d, s, t*, nici odata, d. e. dinte, sila, tineretie, cladire, folositu, diplomaticu etc. — Aci se potu grupá cuvintele cu *i* accentuatu inainte de alta vocala, d. e. cutia, hârtia, papadia, poesia etc.

c) *i duplicatu* séu cu doi *ii*. La acestia avemu de a distinge, déca accentulu cade pe celu dintaiu *i* séu pe alu doile; in casulu primu elu cade sub regul'a punctului b) si nu immóia; in alu doilea casu elu se tiene de natur'a lui semi-*i* de sub punctulu a) si naturalminte immóia pe *d, s, t*, — d. e. platfi (preteritulu in prim'a persóna dela platescu) — si prândfi (a trei'a persóna in preteritu dela: prândiescu) etc.

Déca aflamu in lexiconu cuvintulu precisatu asia: clad-escu, sos-escu etc. derivandu din *escu* infinitivele in *ire* si *i*, preteritele in *eam* — *ii* — *issem* participiulu in *itu* etc. vomu capetá: clad-ire, clad-*i*, sos-eam, sos-fi, plat-itu etc.

La din contra, déca vomu affá in lexiconu cuvintulu ficsatu cu unu *i* la radecina, d. e. prândi-escu, pasi-escu, pati-escu etc. transmutandu sufixulu *escu* in ori care altu sufixu, ce incepe cu o vocala, prin urmare si déca urméza unu altu *i*, — semi-*i* din radecin'a cuvintului neperdiendu-se nu 'si parasesce insusirea de a immuiá sonulu lui *d, s, t*, d. e. prândi-ire, prândi-tu, pasi-indu, pati-ira, audi-imu etc. Acesti doi *i*, unulu alu radecinei, altulu alu sufixului — impreunandu-se intr'unu *i duplicatu* — dupa modulu de scriere a lui Cipariu — sub circumflexulu *i*, séu dupa a lui Papfu sub *i duplu-punctuatu*, — totu-deuna va immuiá sonulu lui *d, s, t*, d. e. prândire, pasitu, patísse, audira, multime etc.

Aci se potu grupá si cuvintele: *mosia*, (spre deosebire de *mósia*), *curatia* (spre deosebire de *cúratia*) etc. — Aci si cuvintele articulate in genitivulu singularu femininu, candu *e* se muta in *i*, d. e. cetatei — cetátii, partei — partii etc.; cá si cele in pluralulu masculinu: deputatii etc.

Éta asia dara si cestiunea sunetelor derivate ale literiloru *d, s, t*, deslegata destulu de limpede si frumosu, singuru pe bas'a naturei eufonice a limbei, fara ajutoriulu cónelor si códeloru celoru moles-tóse ale hidrei fonetice.

Cate-va exceptiuni nu potu escusá inhetierea intregi limbi cu semnele codate intrebuintiate de fonetisti, — pentru cá si acele exceptiuni isi afla interpretarea lor totu numai in eufoni'a limbei nóstre; ori apoi déca sunt straine, ele se reducu la insusirea lor cea heterogena — straina. Asia déca lui *ti* premerge immediatu unu *s*, acest'a impedeza sonulu derivatu d. e. *acesti, onesti, fonetisti, vesti, trestia* etc.

*) Asia bestranii scriau (cu cirile) sãmántiá, sãmánaturá etc.

Cele cateva cuvinte straine, mai alesu cele cu prefixulu *dia*, d. e. *diavolu*, *diaconu*, etc., unele cumu e: *grathia* etc. — déca nu voru se se acomodeze in-susîrilor eufonice ale limbei nóstre, — apoi fia-li de bine! — noi nu vomu stricá limb'a nóstra pen-tru toti diavolii si diaconii grecesci, — ci déca toc-mai e de lipsa se li punemu si loru o luminare in mana, — mai bucurosu le vomu scrie: *deavolu*, *dea-conu*, séu *dyavolu*, *dyaconu* etc.; éra *grathiei* si al-toru asemene lesne li vomu ingradi unu *h* langa *t*, cumu ingradescu si fonetistii la: *urechi*, *ghimpe* etc.

Va urma.)

Pré onorate Domnule Redactoru!

Bensiu, 17. Iuliu 1878.

Ti-am fostu scrisu cu alta ocaziune, ca in *Mis-cellanea*, remase dela reposatulu Ioanu Munteanu, am datu preste trei acte originali, relative la eveni-mentele din anii 184^{8/9}. Actele, a caroru copia o tramitu spre intrebuintiare, sunt: 1) Una relatiune despre cele intemperate in districtulu Hunedórei dela 4. pana la 14. Februariu 1849. Acestu actu scrisu cu litere latine pre una oóla intréga in folio, pórtá subscriptiunea: *N. Solom* (adeca *Nicolau Solomonu*). Scrisórea actului întregu si subsemnarea e de aceeași mana. 2) Observari dintr'o calatori'a prin Banatu a-loru doi *Ardeleni* din 15. Febr. pana in 4. Martiu inclusive. Aceste observari cuprindu dóue cóle in folio scrise cu litere cirilice pana la passagiulu ultimu, carele e continuatu cu litere latine. Subscrisi sunt: *Ioanu Margineanu* (cu civile), advocatu si inspectoru (cu litere latine), si *Stezar Constant*. Lieutnt si *Cu-rier imperat.* (cu litere latine). Scrisórea actului si subsemnarea *Ioanu Margineanu* e de aceeași mana. 3) Una epistóla ddto *Fagetu* 16/4 Decemvrie 1848 scrisa cu litere latine pre diumetate de cóla in quarto fara subscriptiune. Dupa contestalu epistolei crediu ca scrietoriulu e *Stefanu Ioanescu*, unulu dintre acei barbati romani, cari se insarcinásera a midiloci intre romanii transilvani si guvernulu revolutionariu de atunci.

Adress'a acestoru acte nu-mi e cunoscuta, nici nu sciu se fia fostu publicate unde-va; póte ca cele dóue de antaniu voru fi fostu scrise chiaru Dtale cá redactoru ce erai pe atunci alu *Gazetei*. In manile lui *Ioanu Munteanu* crediu ca voru fi ajunsu dupa luarea *Brasiovulu* de ostile lui *Bem*. Se scie adeca, ca *I. Munteanu* si *I. Christianu*, ambii preoti din die-ces'a oradana, au mersu dela *Oradea* in *Transilva-ni'a* trimisi de episcopu cá capellani de castre in óstea lui *Bem*. Ei au fostu prinsu la *Vinerea* si dusi la *Sibiiu*, unde impreuna cu alti prisonari erau asie-diati in orfanotrofiulu, ce-i dicu *retrangementu*, si de acolo eliberati prin intrevenirea comitetului romanescu, la care au si aflatu tóta ospitalitatea pana la ocu-parea *Sibiului* in 11. Martiu 1849. Inse *I. Mun-*

teanu cu una septemana inainte de acestu evenimentu, sub pretestu de a se întórce in patri'a sa, s'a dusu la *Brasiovu*, unde inse a fostu prinsu si detien'itu cá suspectu, pana ce *Bem* ocupà si *Brasiovulu*. In urm'a acestora elu s'a facutu capitanu de honvedi, si intorcându-se prin *Sibiiu*, a pusu man'a pe multe din cartile eruditului nostru *Cipariu*. Elu dicea, ca acelea carti le-ar fi cumperatu parte dela capitanulu *Thierry*, parte dela honvedi. (Conf. *Archivu* pentru filologia si istoria pag. 670.) E probabilu, ca totu atunci i-au caditu in mana si actele memorate.

In interessulu adeverului trebuie se observu, ca *I. Munteanu* pre langa tóta ratecirea sa din anii re-volutiunei, a fostu unulu dintre cei mai zelosi ro-mani din partile *Ungariei*. Densulu, nascutu in *Ba-natu* pre la anulu 1808. in teneretie a fostu preotu greco-orientalu, si cá atare a statu firesce fórte reu cu ierarchi'a serbésca, de ale carei vessatiuni a cautatu si a aflatu scapare numai in dieces'a oradana la nemoritoriulu *Samuilu Vulcanu*. Despre prepara-tiunea sa scientifica nu am alte date, decatu una notitia ironica in opulu seu „*Biografiile celoru mai vestiti románi si románe*,” unde recunoscându-si mi-cile poteri, adauge in nota: „*Mici dicu*, ca-mi co-noscú noajunsele; ero cei ce le place a me nomi „*idiotu*,” ero pre sene „*absoluti*,” sciu co mai eclan-tante opuri voru pone pre altariulu culturei natio-nara.” Cu tóte ca nu érá absolutu, spunu ca limb'a germana o sciea fórte bine, si in limb'a latina inca trebuie se fia fostu versatu binisioru, precumu se vede din scrierile sale. Ce nu va fi invetiatu in scóle, va fi suplinitu prin lectura, ca érá mare ama-toriu de opuri scientifiche.

In *Miscellaneile* lui *I. Munteanu* se afla una bro-siurica de 16 pagine in octavu sub titululu „*Versuiré animilor' románe quelor' plene de bucurie in-tr'intempinare Illustrissimolui si Reveritissimolui Do-m'no Maximo Manoilovics qua diecesano episcop' al Temesii sentita prin Iovann Montano, greco no unito suspendato administrator' parochiali bacilici din Bobda cantata. — 1833.*” Acésta lucrare, efemera cá mai tóte cele de acestu genu, merita totusi a fi memo-rata, nu pentru valórea sa interna, ci pentru-ca fiendu tiparita cu litere latine si dedicata chiaru unui epis-copu serbescu (pre romanitatea lui *Maximu Manoilo-viciu* n'avemu ce ne radimá), aréta zelulu si cura-giulu preotului romanescu de sub ierarchi'a serbésca, carea si pre la 1856 prin barbati romani (cá pro-topopulu *Meletie Dreghiciu*) totu continuá lupt'a in contra litereloru latine. Spre a cunósce ortografi'a observata in brosiur'a amintita, fia aci cateva cita-tiuni de psalmi din fruntea brosiurei: „*Versato-s'au dar' in buze'le tuale, pentro aquésta t'au benecuv-en-tat' pre tene Dom'nodio. Aratà facia tua preste ro-bu'l tuo — — — mute se se facà buze'le vicléne quale gràesc' a' supra dritto' lui fòrà de lége co' mán-drie si co' defàimare. Pos'am ajutorio spre quel tare, inàltiatam pre quel ales' din popolo'l mio, pentro*

chè màno mio v'ajuta lui si bracio'l mio v'intàri pre el." Acestu modu de scriere s'a propagatu prin Banatu mai virtosu de zelosulu invetiatoriu Moise Bota.*)

La anulu 1835 aflàmù pre I. Munteanu trecutu dejà in dieces'a oradana cá preotu în Sîri'a (Világos), scriendu-se cu predicatulu „de Felső Lapugy, catholiciloru de ritu gr. sufletescu curatoru.“ In anulu 1836 cá preotu in Sîri'a a tiparitu una poesia mai lunga, dara puçinu successa sub titululu: „Serbaré deilor Lares 1-a die Maiu dupo calendariù juliànan la 1½ mii de ani qua de nouu inviindu popuru român.“ Poesiei dedicate episcopului Samuilu Vulcanu „in dió que dupa strelucitá cuvintie in ordnulu consiliarilor de secretu a statului din lountru fù redicatu qua unui Laru si Senex roman“, ii premerge dedicatiunea scrisa in prosa. In dedicatiune autorulu alude negresitu la primirea sa in diecesa, candu dice: cuquerindume qua si opusculul aqestuu pe strelucita 1-die Maiu fàcutu, prequam pre mene urditoriu lui sub parentescile arepi se lu scutesci, si prin aquésta dându lumii a conósce, chè èuchó existat die in medlocul nostru un adevratu santu Tatù, quare pre quei aspésati si asupriti, cu indurare ii priimésce si cu dreptaté de asupriri ii apera. — Chè nò indesertu; qui conoscenduti màrita virtute, màrimé de sufletu, nalta generositate, nobla anima, nò màrginitul zelu nationalu, christinésca adevrata iubire de ómeni si nò scrisa inprejur indurare, totu genul' român si mai vèrtuos aqueé quare dupò dulce màngàere de pre de parte, cu mare gràotate qua la un adevratu Tatu osteninduse, in strelucita case a Excellentii Tale cá intru o adevrata casa de scutire a Romànilor quelor de sórté sua persecuati, pene deplinu ajutoriu si au capitatu, si scaun de resuflatu au avutu, striga etc.“

Argumentulu poesiei e urmatoriulu: In Olimpu se prepara serbarea Lariloru pre prim'a Maiu. Joue demanda lui Mercuriu, se chiamo pre toti dieii la serbare. Dupa ce se aduna dieii invitati, se presenta si Quirinu (Romulu) insocitu de cei mai renumiti barbati ai Romei: Horatianii, Juniu Brutu, Scevola, Coriolanu, Cincinatu, Camilu Furiatu, Curtiu, Manliu Torquatu, Regulu, Pompeiu, Jul. Cesare, Catone, Cicerone, Augustu, Titu, Traianu si Marcu Aureliu. Joue primesce pre Romulu cu mare onóre si „Dupò lunga salutare Joue demanda ascultare, questui hospet heroi mare — Quirinu qua unu heroi, luàndu local

*) Cu respectu la limb'a scrisa de Moise Bota, unu sarcastu romanu ii fàcù dupa mórte urmatóriele versuri „Bót'a limbei romanesci — Tu aici te odihnesci — Bót'a mortii fù mai tare — Te lovì fara crutiare.“ Pre candu eram studente in Temisiora mi s'a spusu de catra unu preotu, ca M. Bota pentru scrierea cu litere latine ar' fi fostu pusu in fierra si incarceratu in Lipova, de unde s'a eliberatu prin intervenirea d-lui Ioanu Kóvér de Réhát.

lèngè Joi — Mai àntei pre a sui soti si cu se n' adusi nepoti, Asade la mèse toti; — Apoi cu asprime mare, Lui Mercur demandà tare, Dicandu qua iute se sbóre, Totu pamentul pe sub sóre, „Quòti nepoti si remasitie. De Romul sunt in viatie, Pre toti se mii aduci facie.“ Solul primésce cuventul — si incunginrà pàmèntul Din Dacia lui Traian — si dintr'alui Aurelian — Din pàmèntul Italiei — Si din vallé Angliei — Cu poporul Spaniei — Si pe Franci ch'è totu un sange — Indata pre toti ii stringe.“ Mercuriu presinta lui Romulu pre nepotii din Daci'a, si naréza asupririle loru mai alesu din partea Greciloru si a Serbiloru. Dupa acestea Minerva spune, cumu au inceputu romanii a se redesteptá prin sciintie, lauda eroismulu legiunei II. de militari, aréta pornirea spre mai bine in tier'a romanésca sub Ghica; asemenea in Moldov'a; apoi dice, ca la romanii de sub sceptrulu Austriei sub Ferdinandu „Tóte sunt muguri si flóre.“ Romulu intristatu de decadinti'a stranepotiloru sei, arunca una privire asupra istoriei Romei, memoréza faptele maretie ale sociloru sei amintiti mai susu, si punendu-i de modelu stranepotiloru ii animéza pre acestia spre progressu, apoi pronuntia unu blastemu „Blastematu o blastematu — De mii de ori blastematu — Totu fiiu român in lume — Quare si tace al seu nume — A se trage din románi — Que costà de mii de ani — Cu vadio si laude mari. — Dar cu atàta mai tare — Blastematu se fie quare — D'amé limba se rusinà — Se face mai indemàna — Limba strain' a vorbi — D'alt gen a se lipi — Al sùu al tagadui. — Se face lumii ocaru — Si gunoi intr'a sua térra — Bajocara omeniloru — Si obéla barbarilor — Quari 'n facie lu laudà fórte — Éró 'n dos lu rid de mórte — Aquésta i amarà sórte.“ In urma provóca pre stranepoti se tiena serbarea dieiloru Lares intru onórea betraniloru si alesu a lui Samuilu Vulcanu „Che ei sunt cu patronie — La ori quare familie — Ei vo vor apèra in foc — Ei vo vor indreptá 'n loc — Qua se mérgeti cu sporire — La propria fericire.“

Cele dintre semnele citatiunei serve spre a cuósce ortografi'a si stilulu autoriului.

Ioanu Munteanu a mai scrisu si „Biografiile celor mai vestiti Romani si Romane“ care le-a tiparitu in anulu 1858. Despre acestu opu scrie Vasiliu Gr Popu in „Conspectu asupra literaturii romane si scriitoriloru ei „partea II. pag. 182“ Biografiile celor mai vestiti Romani, unu volumu mare cu ilustratiuni, editatu in Oradea mare. Acestu opu este unulu din cele mai bine scrise pre tempulu acela, din punctulu de vedere alu puritatii limbei; dar' si in privinti'a istorica este unu opu de méritu. Din acésta cauza a avutu trecere chiaru si in Romani'a, unde se gasesce si astadi prin unele bibliotece particulare.“ Asia e caracterisatu opulu lui I. Munteanu in conspectulu amintitu; dara autoriulu acestui conspectu a comisu una eróre injuriósa atribuindu-lu lui Paulu Vela Ventrariu. Acestu domnu, astadi canonicu ono-

rariu si secretariu la guvernulu d'ecesei oradane, de altumintene barbatu cu sciintie frumóse, se va mirá insusi, cumu au ajunsu intre literati, candu inca n'a edatu pana acumu nici una opera literaria. Se pare ca autoriulu conspectului n'a vediutu oper'a cestionata, ci s'a lasatu a fi dusu in eróre de vreunulu din amicii sei.*) Despre biografiile memorate mai insemnu, ca li se permite una prefacia mai lunga, ce sta din trei parti. Din partea prima dto. Siria 1839 fia aci cateva cuvinte caracteristice: „A tipari u carte romanesca nu e lucru de jocu, acee numai acela scie, carele candu-va de acestu jocu gráu s'au apucatu. Coti zelosi nationalisti prein tiparirea cartiloru s'au inmormentatu in meseretate; co iubittii fii ai dulcei nostre natiuni cei mai multi inca nu sciu pretiui viستيرi'a ce jace in carti; ci inca unii cogita co tiparindu cineva veru u carte, acela cauta bani! — — Eu tienu acestu opu impreuna cu altrele duo acumu de 10 ani (dela 1829) scrisu, multoru l'amu aretatu, pre multi amu rogatu, la multi l'am imbiatu, n'amu poscitu nece unu cuestigu din ilu, numai se-lu tiparescu, numai natiunea se se folosesca cu ilu, destulu de remuneratu si mangaetu m'asi fi tienutu.“ In a dou'a parte data in comun'a Sarco 1855, spune autoriulu, ca marele Vulcanu i dedese sperantia de tiparirea cartii, dara reposase intre aceea, apoi continua „Intre tempulu dela mórtea lui Vulcanu pana la 1848 pentru paucinii natiunalisti Bioreni, fu unu periodu fatale; unu periodu, in carele cesteu pentru cauza natiunei avuro a se luptá pre viatia si morte, nu numai cu stranei, ci dorere 'si cu unii dintre cele mai strelucite si nu profane — capacitati a natiunei. — Intre natiunalisti si eu, de si d'in respectula sciintieloru si a averei materiale, mai no'nsemnatu, inse in zelu no superatu — me svergolemu numai cu sperinti'a in Ddeu. — Apoi ajunsa plenulu de evenimente tempu — 184⁹/₉ — carele tribuf si pentru noi sa decida la u parte. — Rol'a ce mi s'au fostu predestinatu mie in cartea sortiloru sub acestu tempu grandiosu, fú osenda! Coti orcani amerintiatori vietiei mele se resturnaro preste mine, de cote ori fuseiu trasu inantea destincte tribunare de sange, de cote ori priviu venind'a morte, cá pe unu benefactoriu, de cote ori asteptaiu cu deplena 'ncredintiare glontiulu — aici a le descrie nu e loculu.“ Ceste din urma se referescu la pusetiunea sa din revolutiune, despre carea am memoratu mai susu.

Ioanu Munteanu dupa revolutiune a fostu trasu

) Dlu Vasiliu Gr. Popu a esercitatu pré pucina critica in alegerea literatiloru, numindu pre unii, cari d'abia au inceputu cu unele incercari in foile publice, si lasandu pre altii dintre veterani, cari au merite nedisputabile. Asia d. e au remasu neamintiti: Ioanu Alexi, fostu episcopu, a carui Gramatica a limbei romane scrisa latinesce, a facutu mari servitii invetiatiiloru straini; Damascinu Bojinca a publicatu Anticele Romaniloru, diregutoriulu crescerei si unele dispute despre originea Romaniloru, Alesandru Gavra, Nicolau Tincu Velea, Atanasie Siandoru etc.

la tribunalele austriace, dinaintea carora s'a purificatu si si-a reocupatu parochi'a de Sarco. In anulu scolastecu 185⁷/₈ a fostu aplicatu de profesoru la gimnasiulu de Beiusiu. In cursulu acestui anu si-a tiparitu opulu amintitu si s'a retrasu éراسي la parochi'a de Sarco, unde a reposatu la 1860 lasandu-si bibliotec'a la numitulu gimnasiu.

Acestea aflai cu cale a le insemná in legatura cu actele, care s'au pestratu in Miscellaneile memorate. Despre alte piese din Miscellanea alta data.

Teodoru Rosiu,
prof. gimn.

Discursulu

rev. sale dlui parochu si asesoru cons. Bartolomeiu Baiulescu, prin care a deschisu adunarea generale a asociatiunei industriale din Brasiovu in Ianuaru 1878.

Onorata adunare generale!

A trecutu unu anu dela adunarea generale ultima, unu anu de candu mi permisesemu a espune importanti'a meseriiloru; folósele ce aduce o societate pentru promovarea meserieloru intre romani; necesitatea spriginiri unei atari societati romane si dorinti'a cá ideile pentru cari ne-amu asociatu, se se urmarésca cu entusiasm si se se latiésca in tóte partile locuite de romani.

Domniloru! Ati binevoitu a participa la adunarea generale, cá se aflati din raportulu comitetului, ce progrese a facutu asociatiunea nóstra catra scopulu ce urmaresce; cá se ve consultati despre noue midilóce intru realisarea dorintieloru, carora v'ati devotatu. Ve bineventediu, ve multiamescu pentru participarea numerosa si ve potu incredintia de indata, cá comitetulu ve póte asigura, cum-cá societatea nóstra prosperéza; ideile pentru cari v'ati angagiatu, au inceputu a prinde radecini; ele afla noui adherenti.

Poporulu romanu a inceputu a pricepe importanti'a meserieloru. Mai multu, elu a inceputu a pricepe neaperat'a loru necesitate. Si cu totu drep-tulu; éta pentru ce:

Natiunea romana dela anulu 1848 incóce vedindu-se scapata din catusi, erá setósa a se adapa de lumina si a'si insusi poterile cari le cerea timpulu. Ea alerga cá cerbulu, pentru cá se affe isvóra de lumina, si pentru-cá se'si procure midilóce de a se impoternici, cumu sciti, fiindu ea tinuta in sclavia si in intunerecu timpu indelungatu, chiar' seculi intregi, nu numai se affá inpaianjenita, fara se póta vedea bine si a'si cunósce drepturile, dara fiindu si de totu slabita, fara poteru, nu se potea basá pe poterile sale, fiindu-cá clas'a midilocie si clas'a proprietariloru mari mai alesu in partile romane de dincóce de Carpati lipsiau cu totulu. Fii natiunei romane din aceste parti mai antaiu erau cuprinsi de dorinti'a de a'si potea vindeca ranele vechi, apoi de a'si insusí dintre midilócele de cultura, care le vedeau, cá le posedu

alte natiuni conlocuitoare. Fii natiunei manifestara adese unu impulsu strabunu: de a sacrifica totu ce potu, spre a'si procura midilócele pentru cultura, pentru lumina; manifestara adese o ne-odichna, o nemultiamire, pana ce natiunea romana cá corpu nationale nu va ajunge la valórea altoru natiuni din patria. Dara modestele midilóce cu cari au remasu dupa anulu 1848, nu erau de ajunsu spre a'si implini acelea dorintie. Abia 'si castigà o inteligintia óre-care, spre a o conduce in luptele si necesitatile ei de tóte dilele, si prin conducerea acésta 'si intemeià unele institute; unele scóle etc. cá base la cultur'a nationale; la progresulu culturai omogene.

Cu tóte aceste, trebuie se constatamu, cà natiunea a sacrificatu multu. Da domniloru! Poporulu nostru dupa poterile sale pucine a jertfitu in timpu de 30 de ani fórté multu; inse — dupa a mea parere, fara a cugeta se afle isvórale, din cari se se póta renoi materialulu jertfitu. Poporulu a contribuitu totu ce a potutu, pentru ameliorarea starei sale de cultura spirituale, inse a facutu fórté pucinu pentru ameliorarea starei lui materiale.

Éta d-loru* deslegarea enigmei, ca dupa unu patrariu de secolu avemu poporulu romanu totu asia de treditu cá si mai inainte de anulu 1848; ilu vedemu póte cu mai pucine poteri materiale decatu cele ce le avea dupa acea epoca.

Si care sunt urmarile acestei proceduri? Le cunóscemu: Institutele lui fórté pucine; pe cari si le a creatu, abia le mai póte sustienea: fii poporului in multe parti au saracitu de totu, incatu aparu amerintiati de proletariatu, in locu se se fi intaritu si imbogatitu.

Aruncandu o privire asupra natiunei nóstre de dincóce de Carpati, o vedemu cà consta din agricultori de o parte si din functionari, preoti, dascalii, de alta parte. Pe acésta classe o sustiene ceealta. Altumentrea ni se presenta alte natiuni. La acelea vedemu class'a midilocia, burgesi'a aceea, din care se compunu orasiere, cetatile; aceea care are poterea materiale. La poporulu romanu lipsesce multu acésta clasa.

Érá o necesitate neaparata, cá indata ce a scapatu natiunea nóstra pe pórt'a anulului 1848, se fia inceputu a'si crea acésta classa; astadi apareamu cu mai multe poteri materiale. Insa nu a inceputu, si de atunci s'a lucratu pucinu in acésta directiune.

Domniloru! Adi si dincóce de Carpati si dincóce, conducetorii nationali si-ati propusu a lucra cu energia pentru infintierea clasei medilocie la poporulu romanu. Asociatiunile pentru cultur'a poporului romanu au inceputu a contribui si pentru inmultirea meserieloru intre romani.

E timpulu suprémú, pentru-ca poporulu nostru dupa talentele lui, dupa fortiele lui, se fia indrumatu la ameliorarea starii lui materiale. Spre acestu scopu se scie, ca materiele suntu treapt'a prima, suntu sin-

gurele medilóce, cari ne potu crea cetatieni romani cu mai multe poteri materiale; ne potu scapa de proletariatu ce ne amerintia. Numai prin aplicarea filoru romani la meserii se póte crea mai curendu o classa medilocia.

Fara acésta classa natiunea romana pururea va fi amerintiata de doue parti, adeca: de coplesirea strainiloru, cari voru ocupa loculu golu alu clasei medilocie si asia strainii cari voru representa la vedere poterea, voru conduce tóte afacerile comune. De alta parte natiunea va fi amerintiata de seracia, va fi chiaru in acestu secolu alu culturai condamnata la despretiu si sclavagiu de catra alte natiuni. Esistenti'a nationale mai alesu cu aceste parti va fi amerintiata, fiindu-ca fara poteri materiale, nu va fi in stare se aduca jertfele necesarie, pretinse de progresu pe terenulu literariu, artisticu si industrialu; prin urmare nu va potea lua aventulu, pe care l'au luat alte natiuni.

Éta Domniloru, absolut'a necesitate pentru promovarea meserieloru intre romani.

A ajuta mai curendu la acésta insemnata necesitate nu se póte, decatu cugetandu la medilóce noue; a infintia macaru in unele parti „Ateliere“ asia numitele scóle de meserii, cari suntu prin Belgia, Germania si Francia, pentru-cá se creamu mai iute o classa óre-care si inca o classa de meseriasi si industriari corespundiatóre timpului, cà de nu, concurenti'a de susu va coplesi class'a nóstra cá ramurile unui pomu mare pre cei mici, si acestia nu se voru potea desvolta, ci prin cãrpaci vomu crea noi insine o classa de proletari meseriasi. Dreptu aceea inceputulu trebuie se fia condusu in tóte pártile cu precautiune si cu o prevedere sigura pentru progresu. Acésta siguritate ne o dau „Atelierele,“ pentru cari aru fi se lucre toti romanii, unindu-se la infintierea loru in fia-care cercu cu entusiasm.

Domniloru! Candu ideile nóstre mergu catra progresulu nationalu neaperatu de lipsa, atunci avemu dreptulu a apela din nou la jertfe; a pretinde dela fii natiunei nóstre mai cu poteri, ca se ajute realizarea unni atare scopu.

Da Domniloru, preste tóte jertfele facute de poporulu nostru dupa modestele'i poteri, avemu datorii'a se apelamu din nou pentru acestu scopu santu. Si credemu in sprijinu; credemu, fiindu-cà inteliginti'a romaniloru e convinsa de necesitatea clasei medilocie; e convinsa, ca asociatiunile pentru promovarea meserieloru intre romani suntu neaperatu de lipsa, càtu de multe a se infintia si a areta progresulu facutu din anu in anu; si credu ca e convinsa, ca infintierea unoru „scóle de meserie“ e atátu de necesaria, càtu in timpulu acesta, de scóle de acestea trebuescu infintiate immediatu dupa scólele poporali.

Credu Domniloru, ca acésta dorintia va cuprinde pre toti fii natiunei, ai poporului romanu, credu, pentru-ca infintierea de societati pentru promovarea meserieloru intre romani au inceputu in mai multe parti.

Mai multu decâtu acestea aflamu, ca in Roma-ni'a, insusi ministrulu a luat u asupra'si acésta afacere: de a infintia scóle de meserii cu multa resolutiune, si a facutu pasi decisivi.

„Este adeveratu, — scria d. ministru alu lucrari-loru publice in a. tr. catra prefecti, este adeveratu, cà agricultur'a e temel'ia productiunei nóstre; inse nu este mai puçinu invederatu, cà interesele nóstre, de prim'a ordine reclama, cà alaturi cu agricultur'a se avemu si o industria. In acele tieri, unde industri'a e in flóre, agricultur'a e prospera; indem-nediu dara a se infintia prin districte scóle de me-serii. Voiu propune spre acestu scopu unu proiectu de lege.

Éra alti barbati au scrisu: „Lips'a de scóle prin cari se se produca meseriasi romani, este mai multu decâtu simtita.

„Nu mai este nimenea care se nu védia nu nu-mai din punctu de vedere materiale, ci si din punctu de vedere moralu, cà trebue a se da scóleloru nóstre o directiune utila. Scólele nóstre suntu intocmite a produce mai numai functionari; trebue se indreptamu acésta stare.“

Cum vedeti dloru, ori unde ne vomu indrepta privirile, aflamu partasi puternici, pentru scóle de meserii. Acesta e unu impulsu pentru entusiasmare la noue sacrificie; este pentru noi se avemu unu inter-esu duplu la realizarea scopului, care ni l'amu propusu de multu; este dara se ne entusiasmamu a sprijini si a jertfi pentru realizarea acestui scopu.

In fine dloru permiteti'mi a Ve asigura inainte de oetirea rapórteloru, ca asociatiunea nóstra a facutu progrese pre langa tóte pedecile ce intimpina, ea a facutu mai multu decâtu au concesu modesfele medi-lóce. Speru ca raportulu comitetului va constata a-cestea. Deci multiamindu-ve pentru numerós'a par-ticipare, ve rogu a pertracta cu indatinatulu dvóstra zelu agendele, reclamate de scopulu acestei asociatiuni.

Recensiunea unoru ABCdarie romanesci.

(Urmare.)

Abecedariu pentru scólele confesionali greco-catolice din dieces'a Gherlei compusu cu aprobarea prea ven. ordinariatu diecesanu de I. P. Papiu. Edit. III. straformata. Gherl'a. Tipografi'a diecesana. 1878.

Cartea ce porta acestu nume, esí numai acumu de curendu la lumin'a dilei, asia precumu e. Edi-tiunea I. si II. nu o mai amintescu, me marginescu a vorbí despre cea mai própeta „straformata.“ Eu me tienu de dis'a Romanului: pe cei morti Dumne-dieu se-i ierte! Faci'a titularia o vediuramu; se ne punemu deci a studiá intregulu operatu ce contine 72 de pagine. Domnulu autoriu, precumu ne spune operatulu, si-a propusu cá se dé in man'a copiiloru inceputori unu Abcdariu compusu dupa metodulu sin-teticu, principiile scriptologiei miste. Chiaru de aceea

facú inceputulu cu lit. *i* din alfab. scrisu si tiparitu totu una-data, apoi *u* éراسi scrisu si tiparitu totu una-data. Aceste 4 litere se afla la inceputu intr'una serie, firesce, in campulu liberu, nu intre linii. Dupa *u* tiparitu urmédia punctulu. Din aceste 2 sunete ne formédia cuventele *iu* ui *u-iu*, adeca: aci invetia-ramu mai intaiu pe *i*, apoi pe *u*; dupa aceea pe *u* cu *i* formandu asia 2 cuvente, nedespartite prin vre-unu semnu; apoi ne face cuventulu de 2 silabe *u-iu!* unde ne face cunoscuti cu semnulu egalitatiei. (—) respective alu despartirei — dupa cumu ilu iea d-sa, si in fine semnulu strigarei. Aceste 3 cuvente ni se presenta in litere de mana. Cu litere de tipariu avemu: *ui!* *u-iu!* *u-iu-iu!* Paremi-se cà dlu autoriu crede, cà vomu merge incetu, cu acestu Abcdariu. Ci bine, asia se fia, mi téma inse se nu mergemu „incetu“ si „reu de totu!“

Acést'a fu prim'a lectiune.

Lectiunea a 2-a *e* scrisu si tiparitu. Aici avemu eu, ei, ie — cu litere de mana; cu de cele de tipariu: eu ei ie-e iei? Chiaru cumu vedeti, poftiti analiza!

Lectiunea a 3-a *O A* scrise si tiparite. Aci ni se infacisiédia si com'a intre 2 diceri, ei au oi, ai ou? finea: au ou-e.

Lectiunea a 4-a *i i i i u u u*.

Lectiunea a 5-a *e é è ê. o ó ô. a á à á'a*.

Acestea 2 prelegeri, paremi-se, trebue se le pre-damu cá pe cele ale parintelui Chirilu; — máie pe unde a inseratu! séu dupa cumu contemporanii no-strii predau pe alef, gimel, beth etc. altu-cumu nu se póte.

Lect. 6-a ne imbina cele invetiate pana aci, in cuvente si diceri, despartite parte prin come, parte prin semnulu intrebarei; d. e. ièi i-à ei, ea i'a o oie. — Óre nu ne voru spùne copii din dieces'a Gherlei cà „i-'a“ face modestulu animalu, decoratu in spate pentru merite, candu face se-i audimu *cinstitulú glasu?! Copii*, ori de unde se fia, toti pana la unulu voru dice cà eu amu dreptu, pana si luncanienii, bana-tienii si jiienii, la cari cuventulu e folositu; inse cumu? „inia“ (cetesce cu unguresculu „ny!“) Asia se dice, asia trebue se se si scrie si cetésca!

Lect. 7-a *n* scrisu si tiparitu. Aci mai vedemu ceva nou, u finalu la cuventele unu anu, anu nou. Cuventele scrise sunt despartite parte prin come parte prin puncte ori semnulu strigarei; cele tiparite inse numai prin puncte, esceptiune unu semnu alu intrebarei. La cuventele de 2 silabe, déca acele sunt in litere de mana, nu e semnu intre silaba si silaba. Mod'a acésta de altu-cumu nu e rea, se deprindu copiii bine la mesur'a ochiului (Augenmass); la cele tiparite se vede pausa (—) destulu de bine. De f-a nici aci nu scapamu, ba inca ne mai amintesce si pe „ana si óna“ cá si candu pomelnicele s'aru scrie cu initiale mici!

Nu potu a trece dela lect. 7, pana ve voiu pune finitulu ei: a-na-ni-a n'ai ne-ne? nu na-na. Sermanu mecanismu!

Lect. 8-a *m*. Par' ca-i facatura, la cate unu locu cuventele singuratice ori dicerile sunt despartite prin come, intr'altu locu prin puncte. Ce o sa fia óre la tractarea alfabetului mare? Aci vedemu: una e nu-mai unime. Amolu e numele unui omu. Esemplulu primu, adusu aci, e lipsitu de pauzele despartitórie de silabe; in esemplulu alu 2-lea inse e si cuventulu ultimú „o-mu“ despartitu, lume intórta!

Lect. 9-a *r* inceputulu ilu face cuventulu *ara*, apoi una dicere finita prin semicolonu si alte 3 urmate de puncte. In lectiunea tiparita vedemu „ma ru-i“ .... pardon éra era se me amestecu in ortografia!

Lect. 10-a *v*. De aci in colo nu ne mai desparte cuventele in silabe, cu tóte cà avemu cate din unu regimentu de lungi. Vai de noi dascalii, ba si de scolari; dlu autoriu nu ne compatimesce, nu voiesce se ne crutie. Asia e, déca ne urira dieii, ne urescu si autorii!

Lectiunea 11-a *f*, a 12-a *l*, a 13-a *b*, aci potemu vedea cumu: „bebea âmbla in burene.“ Déca dlu autoriu a vediut'o, ar' face unu serviciu prea bunu ómenimei, descriindu-o publice, cá se o cunósca lumea.

Lectiunea a 14-a *h*, a 15-a *p*, 16-a *c*, 17-a *ce*, *ci*, 18-a (*chi*, *cl*, *cr*). 19-a (*ci'a*, *ci'e*, *ci'u* = *ç*. La lectiunea acést'a ocupa 2 renduri tiparite. Literele ce le tractédia, sunt mai mari cá celelalte; d. e. *fac'ia*, *mf'ia* etc.

Lectiunea 20-a *ta*, *te*, *to*, *tu*. La lectiunea tiparita: turturelele cânta, tomn'a nu tuna tare, titiana nu te teme!

Lectiunea a 21-a *tí* *ti* = (*ç*) in lectiunea tiparita: ce ati patitu cu marina? ómenii facu inchinatiune la icóne. — bine facu, se nu lase pe Niculeni a-si sudui mar'ia, faca-le cantare, inchine-se baremi icóneloru din Nicul'a, cà la santi nu se indura!

Lectiunea a 22-a *ti tí*; nu te rotí ca rotila! *tian'a* clatina cortin'a, melinti'a póte cetí.

Lectiunea 23-a *d*, dà dod'a! nu mana?

Lectiunea a 24-a *di di*, aprindior'a e rotundiora. Moda noua de aprindiore rotundiore, din fabric'a neinventata inca!

Lectiunea a 25-a *z*, cumu e zacharulu candu ilu punemu pre buze? Ore nu amu tractatu gusturile la pag. 7, unde intréba: amara e mierea? déca e, de ce intrebamu aci asia, cá si candu nu amu sci romanesce?

Lectiunea a 26 *s*, 27-a (*sí*, si *s'a* *s'e* *s'i* *s'o* *s'u*), 28-a sce sci (*sca*, *sco*, *scu*, *schi*). Dupa unu punctu urmédia dicerea: cumu e *ésc'a* cu *ésc'a*, scaparamu, — *ésc'a* nu are schinteí. Nu cumuva óre e erorea culegatoriului? In unu Abcdariu nice chiaru erorile tipografice nu sunt permise. (sta ste sti sto stu).

Lectiunea a 29 a *g*, (*ga* *go* *gu*.) In un'a din diceri ne da dlu autoriu a sci, cà avemu de a tracta „garof'a;“ óre pe ce tempu suntemu? in totu casulu primavér'a ori vér'a.

Lectiunea a 30-a *ge*, *gi* (*g'ia*, *g'io*, *g'iu*).

Lectiunea a 31-a (*ghe*, *ghi*) ghemulu e rotundu; mai inainte érá aprindior'a rotundiora, trebue aratate copiiloru, se se convinga!

Lectiunea a 32-a *j*, 33-a *i* = *i* *u* = *u* va se dica diumetatitu, ce inse, dupa cumu ni-lu arata dlu autoriu, e de a se scrie: *omeni pot' fi: buní, reí* etc.; aci ne face cunoscutu si semnulu (:) punctu duplicatu. *lu* = *l'u*; *li* = *li*. finea: *io* am sugeli, negeli, vergeli, fusteli.

Lectiunea a 34-a *ii* = *ii*, *iu* = *iu*.

Lectiunea a 35-a *íu* = *íu* *fi* = *fi*.

Lectiunea a 36-a *ia* = *ia*, *ía* = *ia*, *ie* = *ie*, *io* = *io*.

Lectiunea a 37-a *ó* = *oa*. Aci avemu róta rotunda; mai nainte ghemulu si aprindiorele, va se dica suntu „semene“ (similis)!

Lectiunea 38-a *é* = *ea*.

Lectiunea a 39-a (*à* *è*).

Lectiunea a 40-a *â*, *ê*, *î*, *ô*, *û*. Adeca ce avuramu pe pag. 4 lect. 4-a si 5-a propusu mecanice, aci dela prelegerea resp. lect. 33 incóce, pana inclusive 40, ne esplica dupa metodulu sinteticu si numai in litere de ale alfabetului tiparita.

Lectiunea a 41-a literele mici streine. Aci avemu vre-o cateva exemple incepte cu initiale streine, mici de tipariu, precumu: *kalkuta*, *komarom*, *wiena*, *wales*, *yung* etc.

Lectiunea 42-a literele mici scrise in ordine alfabetica (dela *a*—*z* tóte lit. alf. micu scriu.)

Literele mici rostite in síru alfabeticu (literele tiparite), aci scrie literele, colo literile, adeca: cele ale alfab. scrisu suntu „literile“ si ceste ale alfab. tip. „literele.“

Lectiunea 43-a, aci avemu tóte cele vediute la lect. 4 si 5 („vocali“).

Lectiunea a 44-a consunatorie rostite cu vocale dupa sene, d. e. *b^e*, *c^e*, *f^e*, *l^e*, *m^e*, etc.

Lectiunea a 45-a *A*, *N*, *M*, *U*. (scrierea si cetirea cu litere mari la inceputulu cuventeloru). Mai intaiu litere mici de mana, apoi cele mari sub ele. Urmédia 4 diceri, in scrisóre de mana, cu initiale mari; numitele 4 litere urmédia apoi cá tiparite, inse numai cele mari. In lectiunea loru: „Alunele suntu rotunde.“ Dómne, da multe lucruri mai suntu rotunde prin Gherl'a, rot'a, ghemulu, alunele si aprindiorele, tóte rotunde; de nu cumu-va e erórea culegatoriului chiaru la a III-a editiune.

Lectiunea 46-a *I*, *J*, *T*, *F*, mai intaiu lectiunea scrisa, apoi tiparita.

Lectiunea 47-a *H*, *Z*, *V*.

Lectiunea 48-a *G*, *L*, *S*, aci mai avemu unu lucru rotundu, globulu; esu lucrurile rotunde cá diamentulu!

Lectiunea 49-a *P*, *B*, *R*. Rîndunelele canta. Banulu e rôtundu. Rót'a inca e rotunda. Par-cà lucrurile nu mai au alte calitati.

Lectiunea 50-a C, E, O, D. „Caprele nu au lana.“ (de candu suntu ele plesiuge?)

Lectiunea 51-a K, Q, W, X, firesce, pretotindenea mici si mari, scrise si tiparite — ceste din urma numai mari.

Lectiunea 52-a literele mari in serie alfabetica, intaiu cele scrise, in una linia si sub ele, cele tiparite. Cá ori unde, asia si aci: A, B, E, F, H, M, N, O P, R, U, Z, si literele streine le-au facutu dlu autoriu asia, in catu me juru pe toti dieii, cà nu suntu in stare se le imitezu; dar' apoi copiii? Atatea figuri numai finantii facu in scrisóre.

Lectiunea 53-a. Numerii pana la 10, arabici si romani, cei din taiu scrisi si tipariti. 4 si 6 poteau fi mai regulati, din arabicii scrisi!

Pausamu pucinu aci, cu tóte cà dlu autoriu ne dà a intielege, cà avemu de a continuá lect. 54-a. Se ne punemu intrebarea; ce amu vediutu in trécat'a nóstra? Éta ce: diumetate Abcedariulu dlui I. P. Papiu, care

a) nu e chiaru frumosu, cà-ci literele suntu imprasciate fora nici una ordine; chiaru de aceea

b) e si greu pentru copilu. Copilulu vine fórtre curendu in confusiunea de a pune silab'a ultima a unui cuventu cá incepátoria la altulu;

c) e fórtre greu, cà-ci ne aduce mai multe greutate de una-data! ne tractédia mai multe concepte de una-data; d. e. preleg. 3, 4 si 5; formédia cuvente, fara a reflectá la silabele constatátorie si diceri, fara considerare la lungimea lor. Din aceea cauza e

d) si mechanicu, cà-ci nepotendu cuprinde mentea copilului atat'a greutate, o memorisédia;

e) cam satiricu. Nu respecta interpunctiunile, cu tóte cà pe cele de antaiu 2 pagine ne obviu mai tóte; scrie nume proprii cu litere initiale mici, si aduce concepte satirice, cá „bebea âmbla in burene; ghemulu, globulu, alunele, aprindiorele suntu „rotunde“ etc.

(Va urma).

Chronica scolastica din Romani'a.

(Continuáre si fine din Nr. tr.)

La scolarele si studentele de sexulu frumosu din scólele primarie si gimnasiali fetesci premiele si cununele se impartira cu pompa si mai mare, totu in presentia Domnului. Monitorulu dice, cà la aceea solemnitate concursulu publiculu a fostu asia de mare, in catu pe la 12 óre circulatiunea devenise aprópe imposibile.

La orele 12 si diumetate, M. S. Domnitoriulu, sosindu, a fostu salutatu de music'a gardei civice si intempinatu la scar'a principala de catra d-nii ministrii de interne si de instructiune publica, de catra dn. directoru generalu alu ministerulu instructiunei si de catra consiliulu permanentu, si condusu astumodu, in sunetulu musiciei, pana in sal'a solemnitatiei,

unde Mari'a Sa, intrandu, a luat u locu in faci'a tronului pe estrad'a facuta inadinsu, avendu la drépt'a pe d. ministru de interne, éra la stang'a pe d. ministru de instructiune.

Dupa ce elevele scólei centrale de fete au intonatu imnulu Cantului ginteii latine, acompaniate de piano de catra profesorulu lor, apoi dn'a Paulin'a Zacharescu, directórea scólei profesionale, a pronunsiatu urmatoriulu discursu:

Prea inaltiate Dómne!

Presentia Mariei Vóstre la serbatórea distributiunei premiilor este, si de asta-data, o proba de iubirea ce Mari'a Vóstra are pentru poporulu romanu, si de inalt'a solitudinea ce pórtá pentru instruirea si luminarea natiunei.

Mari'a Ta!

Intre reformele cele mari cu care s'a ilustratu secolulu presentu, un'a din cele mai importante este aceea a educatiunei si instructiunei femeiei, care are principalulu rol in formarea inimei si simtiementelor omului, si influentiéza intr'unu modu decisivu asupra esistentiei lui.

In anticitate, pentru femeia erau inchise tóte caile prin care potea ajunge la sanctuariulu sciintiei, si tóte popórale refusara a o admite intr'o positiune mai nobila, nevoindu a tiené in séma, cà femeia esercita o influentia puternica in societate, si cà ea cá si barbatulu, cugeta, simte si este capabila de fapte mari si frumoase.

In veaculu de midilocu, gratia influentiei binefacátore a crestinismului, femeia incepe a fi considerata cá omu; tu inconjurata de stima si respectu, inse remase totu sclav'a ignofantiei pana pe la finele secolului trecut, candu incepe a se cunosce si a se intreba, déca Creatorele, care a dotat'o cu atatea facultati intelectuale, a pus'o pe pamentu fara altu scopu, decatu a vegeta, remanendu intr'o vecinica pruncia. Atunci, pe orizontele Franciei si alu altoru tieri mari, in cari petrusesera radiele civilizatiunei, incepura a aparé mici stelutie lucitóre; dara aceste stelutie aparéu fórtre raru, si nu aveau putere a risipi intunereculu ce era in jurulu femeiei, si prin urmare in jurulu léganului omului; ii trebuia scóle, si inca multe, cà-ci intunereculu era mare.

Barbati instruiti si patrioti, din tierile cele mai civilizate, incepura a pricepe, cà omenirea va trage profite immense, avendu femeia mai bine instruita si luminata, decatu ignoranta. Ei se convinsera cà natur'a, care i-a incredintiatu léganulu omenirei, i-a datu o inteligentia asemenea cu a barbatului si i-a pusu in inima simtiemente nobile si unu devotamentu fara margini; de aceea n'au crutiatu nici unu sacrificiu pentru a preveni acésta imperiósa necesitate a timpului, asia cà in secolulu presentu aspiratiunile incepura a deveni realitati, si mai tóte popórale culte se intrecu a da catu se va potea mai multa desvol-

tare educatiunii si instructiunii femeiei, ca se o p^ota prepara pentru implinirea frumoasei misiuni ce providenti'a i-a insemnatu; ei prevedu ca nu este de parte timpul, candu femeia va fi chemata a-si lua locul ce merita in organismul societatii.

Dara preocupatiunea cea mai serioasa a acestor barbati culti, cari lucreza pentru fericirea si prosperitatea genului uman, este de a forma mai intai bune mame, socii morale si devotate, cari se influentieze intr'unu modu salutaru asupra faptelor omului, intarindu astu felu famili'a, care este temeli'a cea mai puternica a statelor, si apoi se o prepare a deveni buna cetateana, buna romana.

Jun'a Romania, atrasa de aceste idei civilizatorice, ce ca unu curentu electricu au strabatutu Europ'a, nu remase mai in urma. O era noua incep^u pentru femeia in Romani'a. Educatiunea si instructiunea ei luara o repede desvoltare, scolele primarie se inmultira intr'unu modu simtitoriu, si, pe langa acest'a, se creara si scole secundarie prin mai multe orasie ale terei. Dara aspiratiunile femeiei nu se oprira aci; ea incep^u a manifesta dorinti'a de a se redica, priu cultur'a spiritului si a animei, intr'o pozitiune mai inalta, si in anii din urma se vediu copile preparate in particulariu, trec^udu cu succesu esamenele liceelor de baieti. Aceste tendintie progresiste facura ca onor. consiliu generalu de instructiune se proiectedie infintierea a trei licee pentru femei, care proiectu realisandu-se, precumu speramu, va redica pe femeia romana alaturi cu femeile tieriloru celoru mai civilizate; usiile facultatiloru li se voru deschide, spre a primi in sinulu loru pe femeile bacalaureate, unde voru lupta alaturi cu barbatii spre a obtine titluri academice in diferite specialitati.

Necesitatea ce se mai simtia inse de a se da femeiei cunoscintele catoru-va meserii practice indispensabile vietiei, care se'i asigure esistenti'a si bunulu traiu, si cu produsulu caror'a se p^ota in timpu greu a veni in ajutoruiliu familiei sale, se recunosc^u de inaltulu guvern alu Mariei v^ostre, care fiindu incredintiatu ca numai acolo este adeveratulu progresu, unde industri'a si comerciulu isi au partea loru in ramurele de activitate nationala, si ca numai prin industria si comerciulu o tiera devine avuta si prospera, cre^a scole profesionale de fete, unde romanele, pe langa instructiunea ce primescu, invetia si cate o meseria, pentru care sunt destulu de apte. De si numerulu acestor scole este inca micu in raportu cu necesitatile ce se simtu, speramu ca ele se voru inmulti proportionalu cu midiulocelu. Chiaru de pe acumu mai multe capitale de judetie se grabescu a deschide scole de asemenea natura, recunosc^udu-le importanti'a ca, pe langa serviciile ce aducu societatii in genere si femeiei in parte, dau si unu aventu industriei nationale, si facu ca comerciulu terei se fia pusu pe o cale de prosperitate.

Remane acumu la voi, june copile, se lucrati continuu spre a ajunge scopulu pentru care Crea-

rele v'a pusu in lume; pentru ca numai prin munca, fia intelectuala, fia fisica, natiunile, ca si individele, se inaltia si se apropia de perfectiune. Nu prin mine, fia ele ori catu de avute, se creaza adeverat'a avutia a poporaloru si a statelor, ci prin munc'a intelectuala si onesta; ca-ci mineralele cele mai avute, odata exploatate, nu se mai reproducu, era laborea este o sorginte nesecabila de avutia, care se perpetua din generatiune in generatiune. La lucru dara, si siliti-ve a areta lumii, ca si femeia romana doresce progresulu si merita ca cei in dreptu se se ocupe cu aceeasi sollicitudine de educatiunea si instructiunea ei, ca si de a barbatului."

La care Mari'a Sa a bine-voitu a raspunde in terminii urmatori:

Domneloru profesore!

Domneloru institutore!

Cu o viua multiamire viu astadi in midiuloculu Domniei-v^ostre a lua parte la serbatorea tinerelor eleva, incununandu si premiandu pe acelea, cari mai multu s'au distinsu in decursulu anulu scolasticu, prin silintia la invetiatura si buna conduita.

Asigurandu-ve totu-deodata de viuele simpatii ale Domniei si de marele interesu ce portu pentru totu ce se refera la progresulu si cultur'a scololoru de fete, nu potu a nu ve readuce din nuou aminte ca, famili'a fiindu petr'a angulara a ori carei societati bine organizate, a Domniei-v^ostre este sarcin'a si misiunea instructiunii acelor fiintie cari, intr'o di au se fia temeli'a familiei romane.

Daca istori'a trecutulu nu ne pote areta decatu starea de ignorantia si de sclavia a femeiei, mai la tote poporale lumii antice, revelatiunea divina inse a crestinismulu ne arata, si in privinti'a femeiei, adeverat'a cale ce omenirea trebuie se apuce spre a raspunde la doctrin'a Mantuitoriului. Crestinismulu a facutu si in privinti'a femeiei din intunerecu lumina, si astu-feliu, in lupt'a de mai multe ori seculara a credintiei celei noue contr'a inveciteloru superstitiuni ale paganismulu, cunun'a martiriului a fostu primita si disputata de femeia cu acelasi curagiu, cu acelasi devotamentu si, adesea, cu mai multa ardore decatu chiaru a acelor mai mari eroi.

Istori'a desvoltarei crestinismulu ne arata, in chipulu celu mai invederatu, de ce parte insemnata era lipsita omenirea in totu timpul sclaviei, in care diacea femeia in anticitate.

Onore dara timpiloru moderni; ilustriloru barbati din tote tierile, cari, desteptati la faci'a religioanei, a justitiei si a moralei, au recunoscutu in femeia frumoasele si gingasiile virtuti, cu care Dumnedieu a inzestrat'o spre desvoltarea si fericirea neamulu omenescu.

Cu cata sufletesca bucuria, cu cata nationala mandria n'amu vediuta cu totii, anulu trecutu, devotamentulu, abnegatiunna si sacrificiile de cari este capabila femeia romana, atunci candu fii patriei san-

gerau pentru cucerirea independentiei, candu bólele si mórtea chiaru trebuiau invinse spre a asigura triumfulu nostru nationalu!

Convinsi dara de nobilele simtiemente si aplicari ce Dumnedieu a pusu in ánim'a femeiei romane, noi suntemu siguri dómneloru profesóre si dómneloru institutóre, cà d-vóstra nu veti crutiá nici o ostenéla, nu veti neglige nici-o datoria, ci veti cauta se desvoltati si se imbunatatiti acele fericite dispositiuni ale frageteloru fiintie ce ve sunt incredintiate, prin necontenit'a propagare a luminei, a cunoscintiei si a sciintiei basate pe religiune si pe moral'a crestina.

Asia numai ficele romane voru deveni temeli'a familiilor, vestalele patriei, fericirea si podób'a societatiei, speranti'a unui viitoriu demnu de solitudinea nóstra, de sacrificiele generatiunei presente.

Dupa respunsulu Mariei Sale, facéndu-se apelu nominalu alu elevelor de premiatu, s'au prezentatu sucesivu tóte premiantele se 'si priimésca cununele si premiele din insusi manile Mariei Sale.

Premiantele I erau salutate de musica la incununare.

Premiantele clasei V a scólei centrale, cele de musica, cele dela studie ale scólei profesionale si tóte premiantele I ale clasei IV a scóleloru primarie, pe langa premiele destinate de ministeriu, au mai primitu dela M. S. Domnitoriulu si cate unu desoebitu premiu, ce anume se tramisese de Mari'a Sa, cá incuragiare si semnu de distinctiune pentru elevele diligente.

Mai multe din elevele de premiatu, prezentandu-se la apelu, ofereau M. S. Domnitoriului buchete de flori, adresandu M. S. Domnului si M. S. Dómnei calduróse urári; era ceva care miscá pe asistenti vedindu cumu M. S. Domnitoriulu, cu obiceiuita-i blandetie si iubire, mangaiá mai pe tóte elevele ce premia.

Dupa terminarea acestei solemnitati, Dómn'a Zaharescu, directórea scólei profesionale, a oferitu M. S. Domnitoriului unu buchetu de flori artificiale lucrate de catra elevele sectiunei de floraria a acestei scóle; Mari'a Sa multiamindu Dómnei directóre, a aratatu parerea sa de reu, cà M. S. Dómn'a nu a potutu lua parte la acésta frumósa serbare, si a aretatu dorinti'a ce are de a vedea espositiunea si produsulu scólei de meserii, care a atrasu atatu de multu atentiunea autoritatiloru si a publicului.

BIBLIOGRAFIA.

Cuvente den betrani, sau Limb'a romana vorbita între 1550—1600. Studiu paleograficu-linguisticu de B. Petriceicu-Hasdeu, cu observatiuni filologice de Hugo Schuchardt. Tom. I. Bucuresci, 1878. 8-vomare pag. 440. Pretiu 12 lei n. Acésta colectiune de documente romanesci vechi scrise, aflate prin

archive, alaturata la Principia dlui Cipariu, dupace va esi intréga, va fi in stare, se decida in parte mare cért'a dintre principiulu etimologicu si dintre celu foneticu, carele aplicatu de cei betrani, a causatu adeverate devastatiuni in limb'a nóstra.

Istoria Romaniloru, pentru clasele primarie, de N. Scurtescu. Se afla de vendiare la librari'a Luis, strad'a Lipscanii.

Aritmetic'a, cursu elementariu, cu mici deprinderi de rationamentu, coprindendu peste 1000 exercitii de calculu si probleme resolvate si enuntiate pentru usulu claseloru primare si I-a secundara de ambe sexe, de D. Mirescu, profesoru de matematica la gimnasiulu Lazaru din Bucuresci. Pretiulu 1 leu nou si 50 bani.

Inscriptiunile dela Schitululu Verbila, (judetiulu Práhova) de Gr. G. Tocilescu, directoru la museulu nationalu de anticitati. Pretiulu 50 bani.

Documente istorice. Costumululu Clerului ortodocsu, dupa usu, istoria si traditiuni. Cu noue gravure in siése tablouri xilografice, de preotulu Gr. Musceleanu. Bucuresci, tipografi'a Tribun'a Romana. Pretiulu 1 leu 20 bani.

Char'a Dobrogiei, dedicata ostirei romane, de L. colonelu Papazoglu. Pretiulu unui esemplariu 2 lei. Se póte cumpera la autorulu, calea Vacaresci, Nr. 151.

Marsiulu triumfului romaniloru, poesia musicala pentru piano si voce. Se afla de vendiare la d. Ioanitiu, calea Lipscanii, pretiulu 1 fr. 25 bani.

Din tipografi'a lui Römer & Kamner se potu trage urmatóriele carti:

Miron und Florika Idylle in 5 Gesängen Rumänisch von I. Negruzi. Deutsch von Teochar Alexi. Preis 40 kr.

Viat'a lui Agricola de Munteanu. 35 cr.

Crestomati'a germana de Niceforu. 90 cr.

Istori'a regimentului II. romanu de G. Baritiu. 60 cr.

Magazinu de canturi nationale de G. Ucenescu. 40 cr.

Vocabulariu Completu pentru opurile lui Caiu Iuliu Cesare si ale continuatoriloru lui. Prelucratu dupa vocabulariulu lui G. Ch. Crusius si inavutitu de Gr. Vasiliu Glodariu, profesoru de limb'a elina si germana la gimnasiulu plenariu romanescu din Brasiovu. 1871. Pretiulu 1 fl. 80 cr.

Handbuch über das Verfahren in Bagatellangelegenheiten (Gesetzartikel XXII vom Jahre 1877) geschrieben für das Volk, insbesondere zum Gebrauche bei den Gemeindegerechten von Iosef Popu, königl. Bezirks-Richter. Deutsch von Julius Reich, geprüfter Richter. Preis 80 kr.